

Національна академія педагогічних наук України

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих

Методичні вказівки

до виконання завдань самостійної роботи з дисципліни
«МОВНА КУЛЬТУРА ДОСЛІДНИКА»

для здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні
вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка»
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

Тема 1. Комунікативні ознаки культури мовлення.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Розробіть анотацію наукової статті з проблем власного дослідження.

Завдання 2. Підготуйте фрагмент наукової статті (актуальність і новизна дослідження).

Завдання 3. Проаналізуйте одну з доповідей наукової конференції за такими ключовими словами: методологія, концепція, новизна, висновки, актуальність.

Література

1. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. / О. Семенов, І. Томашевська, О.Фаст, А. Семенов. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – 190 с.
2. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. / О.М. Семенов. – 2-ге вид., стереотип. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 216 с.
3. Семенов О.М. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія / за ред. Л.І.Мацько. – К.: Пед. думка, 2007. – 272 с.
4. Медіакультура вчителя-словесника: навч. посіб. / за ред. О. Семенов, М. Ячменик. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – 152 с.
5. Мацько Л.І. Українська мова в освітньому просторі: навч. посіб. / Любов Мацько. – К.: Вид. НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. – 607 с.
6. Семенов О.М. Урок української мови у вимірах педагогічної дії: навч.-метод. посіб. / Олена Семенов. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка,

Методичні вказівки

1. Користуючись матеріалом про культуру фахового мовлення і керуючись основними вимогами до її реалізації, підготуйте анотацію на власну статтю до вітчизняного чи зарубіжного видання (до 1 сторінки тексту).

2. Напишіть фрагмент статті з проблеми власного дисертаційного дослідження, у якому обґрунтуйте актуальність питання та наукову новизну, базуючись на основних правилах оформлення наукових текстів (до 1 сторінки).

3. Підберіть текст наукової доповіді Вашого колеги (після проведення конференції чи скориставшись тезами доповіді із збірника матеріалів). Проаналізуйте одну її за такими аспектами: методологічна основа, концепція, новизна, висновки, актуальність. Охарактеризуйте доцільність мовних засобів наукового стилю, відповідність літературним нормам.

Тема 2. Лексикографічна і термінологічна культура дослідника.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Підготуйте рецензію на лекцію з урахуванням використання фахової термінології.

Завдання 2. Напишіть рецензію на виступ товариша, враховуючи такі ознаки мовлення: виразне/монотонне; вільне/скуте; офіційне; легке/складне для сприйняття; інформаційно насичене; переконливе/непереконливе.

Завдання 3. Опрацюйте наукову статтю з актуальних проблем педагогічної освіти і освіти дорослих у контексті основних вимог до змісту, побудови та мовного оформлення.

Література

1. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. / О. Семенов, І. Томашевська, О.Фаст, А. Семенов. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – 190 с.
2. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. / О.М. Семенов. – 2-ге вид., стереотип. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 216 с.
3. Семенов О.М. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія / за ред. Л.І.Мацько. – К.: Пед. думка, 2007. – 272 с.
4. Медіакультура вчителя-словесника: навч. посіб. / за ред. О. Семенов, М. Ячменик. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – 152 с.
5. Мацько Л.І. Українська мова в освітньому просторі: навч. посіб. / Любов Мацько. – К.: Вид. НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. – 607 с.
6. Семенов О.М. Урок української мови у вимірах педагогічної дії: навч.-метод. посіб. / Олена Семенов. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка,

Методичні вказівки

1. Підготуйте рецензію на лекцію свого викладача з проблем розвитку педагогічної освіти і освіти дорослих з урахуванням доцільності вживання фахової термінології. Випишіть терміни з лекційного матеріалу, проаналізуйте ці дефініції з позиції плагіату, нормативності мовного оформлення, відповідності науковому стилю викладу.

2. Підготуйте рецензію на виступ товариша, враховуючи такі ознаки мовлення: виразне/монотонне; вільне/скуте; офіційне; легке/складне для сприйняття; інформаційно насичене; переконливе/непереконливе. Схарактеризуйте мовні засоби наукового стилю, а також особливості успішності/неуспішності представлення наукових результатів. Подумайте, що сприяло такому ефекту?

3. Опрацюйте наукову статтю з актуальних проблем педагогічної освіти і освіти дорослих відомого українського науковця. Проаналізуйте її з позиції добору мовних засобів, використання відповідної термінології, відповідності літературно-мовним нормам.

Тема 3. Вимоги до фахового і літературного редагування наукового тексту.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Випишіть мовні кліше, наявні у відгуках і рецензіях. Поміркуйте, чи правомірно вжиті ці мовні формули.

Завдання 2. Підберіть наукові джерела до теми дослідження за предметним та алфавітним каталогами бібліотеки, доповніть список знайдених джерел за допомогою електронного пошуку.

Завдання 3. Сформулюйте визначення основних понять за результатами власного дисертаційного дослідження.

Література

1. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. / О. Семенов, І. Томашевська, О. Фаст, А. Семенов. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 190 с.
2. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. / О.М. Семенов. – 2-ге вид., стереотип. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 216 с.
3. Семенов О.М. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія / за ред. Л.І. Мацько. – К.: Пед. думка, 2007. – 272 с.
4. Медіакультура вчителя-словесника: навч. посіб. / за ред. О. Семенов, М. Ячменик. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 152 с.
5. Мацько Л.І. Українська мова в освітньому просторі: навч. посіб. / Любов Мацько. – К.: Вид. НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 607 с.
6. Семенов О.М. Урок української мови у вимірах педагогічної дії: навч.-метод. посіб. / Олена Семенов. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка,

Методичні вказівки

1. Випишіть мовні кліше з кількох відгуків чи рецензій на наукові статті, автореферати тощо. Поміркуйте, чи правомірно вжиті ці мовні формули, чи відповідають вони вимогам до написання наукових текстів.

2. Підберіть наукові джерела до теми дослідження за предметним та алфавітним каталогами бібліотеки, доповніть список знайдених джерел за допомогою електронного пошуку.

3. Складіть словник термінології (базових понять) за результатами власного дисертаційного дослідження. Проаналізуйте правомірність формулювання дефініцій (нормативність мовного оформлення, використання цитатного матеріалу, оформлення покликань тощо). Зверніть увагу на те, які мовні засоби дозволяють цілісно представити дефініції понять.

Тема 4. Найпоширеніші помилки у наукових текстах і шляхи їх уникнення.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Доберіть з наукових текстів типові мовні огріхи

Завдання 2. Доберіть приклади стилістичних огріхів.

Завдання 3. Знайдіть і виправте помилки в науковому тексті

Література

1. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. / О. Семенов, І. Томашевська, О.Фаст, А. Семенов. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – 190 с.
2. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. / О.М. Семенов. – 2-ге вид., стереотип. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 216 с.
3. Семенов О.М. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія / за ред. Л.І.Мацько. – К.: Пед. думка, 2007. – 272 с.
4. Медіакультура вчителя-словесника: навч. посіб. / за ред. О. Семенов, М. Ячменик. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – 152 с.
5. Мацько Л.І. Українська мова в освітньому просторі: навч. посіб. / Любов Мацько. – К.: Вид. НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. – 607 с.
6. Семенов О.М. Урок української мови у вимірах педагогічної дії: навч.-метод. посіб. / Олена Семенов. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка,

Методичні вказівки

1. Користуючись фаховими збірниками наукових праць, періодикою з проблем розвитку сучасної педагогічної теорії і практики, доберіть з наукових текстів типові мовні огріхи (лексичних, науково-фразеологічних, синтаксичних, морфологічних). Окремо варто виписати недоліки використання мовних засобів наукового стилю.

2. На основі матеріалу фахових видань з педагогіки доберіть приклади стилістичних огріхів (неправомірне використання словосполучень, простих і складних речень тощо).

3. Знайдіть і виправте помилки в науковому тексті (роздатковий матеріал). Тексти (фрагменти наукових статей, дисертаційних досліджень) варто оцінювати у двох аспектах: по-перше, з позиції добору мовних засобів наукового стилю (наукове редагування); по-друге, з урахуванням нормативності використання лексем, словосполучень, речень, порушень орфографічних і пунктуаційних норм.